Ukeavisen Ledelse
www.ukeavisenledelse.no

Nr. 32 fredag 29. august 2014 » 27. årgang » Kr 50 » www.ukeavisenledelse.no

Stiftelser

Penger med gode intensjoner – virker de?

Norske stiftelser deler ut rundt tre milliarder kroner i året til gode formål. Hvordan kan vi vite at pengene blir brukt på beste måte og har ønsket effekt?

Av Caroline D Ditlev-Simonsen
caroline.d.ditlev-simonsen@bi.no

For bedrifter er det etablert regnskapssystem til å vurdere grad av måloppnåelse og avkastning. Noe slikt er ikke etablert for å evaluere effekten av stiftelsers måloppnåelse. Det betyr ikke at dette ikke er viktig – tvert i mot. Det er bare litt mer utfordrende.

I Norge er det over 7500 stiftelser med bokført egenkapital på nærmere 100 milliarder kroner med årlige utdelinger på rundt tre milliarder til samfunnsnyttige formål. Flere av disse stiftelsene har som formål å støtte gode allmennyttige formål. Effekten av støtten fra noen av disse stiftelsene vet man i mindre grad noe om.

Internasjonalt er fokus på effektevaluering mye større. Social Return og Investment (SROI) er for eksempel aktivt benyttet i England. En studie av ledende organisasjoner internasjonalt, som Bill & Melinda Gates Foundation, Rockefeller Foundation og Ford Foundation, viser stort fokus på effekt og «impact» evaluering. Uttalelsen til Jacqueline Novogratz illustrerer denne trenden: «Hjelpen må kunne etterprøves, måles, veies. Man må ikke spørre «hvor mye ga du?», men «hvilke forandringer fikk du til?».

Det finnes mange måter for å måle effekt av et godt tiltak. Noen kan være svært omfattende, og andre kan være svært enkle. Stiftelser som TrygFonden i Danmark har for eksempel benyttet en omfattende fremgangsmåte for å måle den samfunnsøkonomiske effekten av noen prosjekter de støtter. Evalueringen av Akutlæge helikopteren (på 106 sider til 4 mio. Dkr) og Natteravnene (på 170 sider til 3 mio. Dkr) (resultatet fra sistnevnte viste for øvrig at det ikke ble noen forskjell på kriminalitetsnivået med natteravnene), var svært tid- og kostnadskrevende. Slike omfattende evalueringer, basert på ulike fremgangsmåter, og kanskje nedslående resultater, kan holde mange stiftelser tilbake fra å se nærmere på effekten av sine gaver.

En enklere, og kanskje mer effektiv, måte å evaluere effekten av stiftelsesgaver er noe så banalt som å sikre at disse har et klart mål (Gi 50 innvandrere kurs i norske trafikkregler, få 100 ungdom til å gå på ski for første gang, sette opp et gårdstun som vil ha 50 000 besøkende årlig). I etterkant må man undersøke hvor mange man faktisk nådde. Minst like viktig er å spørre de gaven var myntet på, det være seg de som tok trafikkurset, de som gikk på ski for første gang og de som besøkte gårdstunet, om hva de synes om prosjektet. I dag er det som regel prosjektleder som skriver en sluttrapport, og da er det ikke overraskende at prosjekter flest blir rapportert som meget vellykkede.

> «One single way to assess the impact of any organization is to answer the question: How is the world different because it existed?»
>
> **Sam Palmisano (tidl. CEO i IBM) i The Economist 9. juni 2011**

Det er viktig å merke seg at formålet med evalueringen er læring. Formålet er ikke å se om stiftelsen støtter «bra» eller «dårlige» prosjekter, men å lære av erfaringer. Noen ganger vil det komme frem at målet er nådd, andre ganger ikke, og noen ganger vil mer, eller noe annet enn forventet, være oppnådd. Slik informasjon kan igjen gi et bedre grunnlag for å sette rammen for hva som støttes, veilede søkere og kunnskap til å vurdere søknader som mottas – altså av nytte for både stiftelsen og organisasjonen.

Før man eventuelt kan vurdere å gå videre for å evaluere det samfunnsøkonomiske resultatet av støtten, må man ha disse grunnleggende kunnskapene om hva som faktisk er oppnådd gjennom prosjektet.

Effektevaluering av støtte fra stiftelser er et underutviklet område der det ikke er noen vedtatt felles fremgangsmåte, samtidig som det eksisterer mange alternative fremgangsmåter. Fra stiftelsers styre og ledelse sitt ståsted er det viktig å kunne dokumentere hva gavene gitt faktisk har bidratt til. Med utgangspunkt i omfanget av støtte fra stiftelser, er det derfor behov for mer forskning på området, inkludert objektiv vurdering av ulike fremgangsmåter for effektevaluering. På Handelshøyskolen BI er vi allerede i gang med dette, i samarbeid med større stiftelser som har turt å ta steget.

Caroline D Ditlev-Simonsen er senior forsker og Co-director ved BI Centre for Corporate Responsibility.

→ Les og diskuter på nett: ukeavisen.no/95144